

L E G E cu privire la mediere

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I. Noțiuni generale

Articolul 1. Sfera de reglementare

(1) Prezenta lege stabilește competența autorităților și instituțiilor statului în domeniul medierii, determină statutul mediatorului, formele de organizare a activității de mediator și cerințele pentru acreditarea organizațiilor de mediere, principiile desfășurării procesului de mediere și efectele acestuia, precum și particularitățile medierii în domenii specifice.

(2) Sub incidența prezentei legi nu cad mediatorii comunitari, activitatea cărora este reglementată de alte acte legislative și normative.

Articolul 2. Noțiuni

În sensul prezentei legi se aplică următoarele noțiuni:

a) *mediere* - modalitate de soluționare alternativă a litigiilor între părți, pe cale amiabilă, în cadrul unui proces structurat, flexibil și confidențial, cu asistența unui mediator;

b) *mediator*- persoană terță, atestată în condițiile prezentei legi (mediator atestat) sau care activează pe bază de voluntariat (mediator voluntar), chemată să conducă procesul de mediere în vederea soluționării litigiului dintre părți;

c) *organizația de mediere* - persoană juridică cu scop nelucrativ, care asigură desfășurarea eficientă a activității de mediator;

d) *furnizor de formare* – instituție de învățământ superior sau altă persoană juridică, acreditată de Consiliul de Mediere, care organizează cursuri de formare inițială și/sau continuă a mediatorilor, conform standardelor de formare în domeniu, aprobate de Consiliul de Mediere

e) *litigiu* - orice conflict între două sau mai multe persoane fizice și/sau juridice, care sînt sau pot fi obiect de examinare în instanța de judecată sau arbitrală;

f) *parte* - orice persoană fizică sau juridică, inclusiv autoritate publică, care își exprimă acordul de a soluționa un litigiu prin mediere.

Articolul 3. Activitatea de mediator

(1) Mediatorul desfășoară activitate de liber profesionist, de interes public, care nu constituie activitate de întreprinzător și nu poate fi raportată la o astfel de activitate.

(2) Activitatea de mediator se desfășoară în mod egal pentru toate persoanele, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere, origine socială, sau orice alt criteriu similar.

(3) Activitatea de mediator poate fi exercitată cu titlu oneros sau cu titlu gratuit.

(4) Activitatea de mediator este compatibilă cu orice altă profesie sau activitate, dacă actele legislative care reglementează profesiile sau activitățile respective nu prevăd altfel.

Articolul 4. Principiile de bază ale medierii

(1) Recurgerea părților la mediere este benevolă.

(2) Medierea se efectuează în baza principiilor:

a) confidențialității;

b) liberei alegeri a mediatorului;

c) egalității părților în proces;

d) independenței, neutralității și imparțialității mediatorului;

Articolul 5. Conflictul de interese

(1) Dacă, la etapa de inițiere sau pe parcursul procesului de mediere, apare o circumstanță de natură să afecteze scopul medierii, neutralitatea sau imparțialitatea mediatorului, acesta este obligat să o aducă la cunoștința părților, care vor decide, de comun acord asupra acceptării în continuare a serviciilor mediatorului sau renunțării la ele.

(2) Mediatorul nu este în drept să acționeze în calitate de arbitru în rezolvarea litigiului în care a fost desemnat ca mediator, cu excepția cazurilor când părțile își exprimă consimțământul expres în formă scrisă iar mediatorul acceptă.

(3) Mediatorul nu poate fi reprezentantul uneia din părți la soluționare în instanța de judecată sau în arbitraj a litigiului pentru care a fost desemnat ca mediator.

(4) În cazul în care în calitate de mediator a fost ales un avocat, acesta nu este în drept să accepte asistența sau reprezentarea ulterioară a intereselor oricărei dintre părțile procesului de mediere în legătură cu conflictul mediat.

(5) În cazul în care mediatorul este un notar, acesta nu este în drept să investească cu formulă executorie acordul de împăcare încheiat de părți în procesul medierii.

Articolul 6. Confidențialitatea

(1) Procesul de mediere nu este public, cu excepția cazului în care părțile au convenit altfel.

(2) Mediatorul este obligat să atenționeze participanții la procesul de mediere asupra obligației de păstrare a confidențialității informației, fiind în drept, după caz, să solicite semnarea unui acord sau a unei clauze de confidențialitate.

(3) În procesul medierii mediatorul nu este în drept să divulge informațiile de care a luat cunoștință în decursul sesiunilor separate cu părțile și nu poate discuta asemenea informații cu cealaltă parte fără acordul părții vizate.

(4) În cazul în care litigiul supus medierii prezintă aspecte dificile, mediatorul, cu acordul părților poate să solicite punctul de vedere al unui specialist în domeniul respectiv.

(5) Mediatorul nu este ținut să respecte confidențialitatea informației de care ia cunoștință în cadrul procesului de mediere și este obligat să sesizeze autoritățile competente dacă nedivulgarea informației contravine interesului public, în special când se referă la o infracțiune, cu excepția situațiilor prevăzute la art. 276 din Codul de Procedură Penală al Republicii Moldova, sau la interesele superioare ale copilului.

Articolul 7. Interzicerea audierii participanților la procesul de mediere

(1) În scopul asigurării confidențialității procesului de mediere, părțile, mediatorul sau oricare altă persoană care a participat la procesul de mediere nu poate divulga și nu poate invoca în alt proces de mediere, în instanța de judecată, arbitraj sau alte instanțe, informațiile de care a luat cunoștință în cadrul procesului de mediere sau în legătură cu acest proces. Este interzisă divulgarea inclusiv a următoarelor informații:

a) propunerea unei părți de a iniția procesul de mediere, sau exprimarea acordului unei părți de a participa la procesul de mediere;

b) opiniile sau propunerile enunțate de către una dintre părți cu privire la o eventuală soluționare amiabilă a litigiului;

c) declarațiile făcute de către o parte în cadrul procesului de mediere;

d) exprimarea acordului unei părți de a accepta propunerile făcute de mediator;

e) actele întocmite exclusiv în scopurile procesului de mediere.

(2) Prin derogare de la alin. (1), divulgarea informației confidențiale este permisă prin acordul scris al părților, în cazul în care aceasta este necesară în scopul executării acordului de împăcare încheiat în rezultatul medierii sau este prevăzută de lege.

(3) Cu consimțământul scris al părților, mediatorul este în drept să facă declarații în favoarea părților, însă darea declarațiilor în aceste cazuri exclude participarea lui ulterioară în procesul de mediere.

(4) Ca excepție, în condițiile art. 6 alin. (5), mediatorul poate fi chemat în calitate de martor.

Capitolul II.

Competența instituțiilor statului în domeniul medierii

Articolul 8. Ministerul Justiției

Ministerul Justiției are următoarele atribuții în domeniul medierii:

a) elaborează, coordonează și monitorizează implementarea documentelor de politici în domeniul medierii;

b) instituie Consiliul de Mediere și aprobă Regulamentul privind organizarea și funcționarea acestuia;

c) aprobă statele de personal ale aparatului administrativ al Consiliului de Mediere;

d) aprobă Regulamentul privind atestarea mediatorilor, după consultarea Consiliului de mediere;

e) aprobă Regulamentul de acreditare a furnizorilor de formare a mediatorilor, după consultarea Consiliului de Mediere;

f) emite atestatele de mediator, în baza hotărârii Consiliului de Mediere;

g) suspendă și încetează activitatea de mediator atestat, în baza hotărârii Consiliului de Mediere;

h) la propunerea Consiliului de mediere, elaborează și prezintă Ministerului Finanțelor proiectul bugetului destinat medierii;

i) îndeplinește alte atribuții prevăzute de prezenta lege.

Articolul 9. Consiliul de Mediere

(1) Consiliul de Mediere (în continuare - Consiliul) reprezintă un organ colegial, cu statut de persoană juridică de drept public, cu ștampilă și buget propriu, instituit în condițiile prezentei legi pentru implementarea politicilor în domeniul medierii.

(2) Consiliul este compus din 9 membri, după cum urmează:

a) cinci mediatori atestați, selectați prin concurs public de către Ministerul Justiției.

b) un reprezentant al societății civile, desemnat de către Ministerul Justiției în urma unui concurs public;

c) un membru desemnat de Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat;

d) un membru desemnat de Uniunea Avocaților;

e) un reprezentant al notarilor.

(3) Pentru membrii Consiliului indicați la lit. b) – e), instituția responsabilă desemnează câte un supleant.

(4) Termenul mandatului membrilor Consiliului este de 4 ani. Membrii Consiliului nu pot exercita mai mult de două mandate consecutiv. Calitatea de membru al Consiliului nu este remunerată.

(5) Ședințele Consiliului sînt deliberative în prezența a cel puțin 6 membri. Periodicitatea ședințelor este stabilită în Regulamentul de activitate a acestuia.

(6) Consiliul adoptă hotărîri cu votul majorității membrilor prezenți. În procedura de votare nu este admisă abținerea de la vot. Opinia separată a membrului Consiliului se anexează la hotărîre.

(7) Calitatea de membru al Consiliului încetează: la expirarea mandatului, la cerere, în caz de deces, sau prin revocare. Membrul Consiliului poate fi revocat înainte de expirarea mandatului în situația în care acesta nu corespunde cerințelor înaintate pentru candidații la funcția de membru al Consiliului sau dacă acesta nu mai face parte din organul care l-a

desemnat. Revocarea are loc prin decizia organului care l-a desemnat, la demersul Consiliului, adoptat cu votul secret a 5 membri. Noul membru al Consiliului este desemnat pentru un nou mandat.

(8) Consiliul este în drept să formeze comisii specializate. în vederea exercitării atribuțiilor sale.

(9) Activitatea Consiliului este asigurată de Ministerul Justiției de la bugetul de stat și din alte surse neinterzise de lege.

Articolul 10. Atribuțiile Consiliului de Mediere

(1) Consiliul are următoarele atribuții:

- a) promovează medierea ca modalitate de soluționare alternativă a litigiilor;
- b) face propuneri pentru elaborarea politicilor și perfecționarea cadrului normativ în domeniul medierii;
- c) monitorizează procesul de implementare a politicilor în domeniul medierii;
- d) elaborează proiecte de acte normative, necesare pentru asigurarea funcționării Consiliului și desfășurarea activității de mediator, în condițiile prezentei legi;
- e) aprobă Codul deontologic al mediatorului;
- f) stabilește și aprobă standardele de formare profesională inițială și continuă a mediatorilor și acreditează furnizorii de formare;
- g) verifică modul de organizare și desfășurare a cursurilor de mediere, precum și modul de respectare a standardelor de pregătire inițială și continuă a mediatorilor.
- h) decide cu privire la emiterea atestatelor de mediator;
- i) ține evidența birourilor de mediatori și acreditează organizațiile de mediere conform Regulamentului aprobat de Ministerul Justiției;
- j) examinează plîngerile privind activitatea mediatorilor, constată abaterile disciplinare și decide privind sancționarea mediatorilor atestați;
- k) decide privind suspendarea, încetarea și reluarea calității de mediator;
- l) ține Tabelul mediatorilor, la lista organizațiilor de mediere, lista furnizorilor de formare inițială și continuă și alte materiale informative și facilitează accesul publicului larg, autorităților publice, instanțelor de judecată și organelor de urmărire penală la acestea ;
- m) prezintă Ministerului Justiției propuneri privind cheltuielile destinate medierii pentru a fi incluse în bugetul de stat;
- n) prezintă Ministerului Justiției rapoarte semestriale privind utilizarea mijloacelor financiare destinate medierii;
- o) exercită alte atribuții în condițiile prezentei Legi.

(2) În luna februarie a fiecărui an, Consiliul publică pe pagina web oficială raportul anual cu privire la implementarea politicilor de mediere și în acest scop solicită informații de la mediatorii atestați, organizațiile de mediere, instanțele de judecată, organele de urmărire penală, autorități publice și alte instituții și organizații.

Articolul 11. Președintele Consiliului

(1) Consiliul este condus de un președinte, desemnat de Ministrul Justiției dintre membrii acestuia, pe o durată de 4 ani, fără posibilitatea de a prelungi mandatul. Pe durata mandatului președintele poate fi revocat prin ordinul Ministrului Justiției, la propunerea a cel puțin 6 membri.

(2) Președintele Consiliului are următoarele atribuții:

- a) reprezintă Consiliul în relațiile acestuia cu persoanele fizice și juridice din țară și din străinătate;
- b) organizează și conduce ședințele Consiliului;
- c) semnează hotărârile adoptate de Consiliu;

- d) organizează executarea hotărârilor Consiliului;
- e) exercită alte atribuții prevăzute de Regulamentul de activitate a Consiliului de Mediere.

Articolul 12. Aparatul administrativ al Consiliului de Mediere

(1) Funcționarea Consiliului este asigurată de Aparatul administrativ, din care fac parte directorul executiv și alți angajați, conform statelor de personal aprobate de Ministerul Justiției. Directorul executiv este ales prin concurs public, de către Ministerul Justiției.

(2) Aparatul administrativ își exercită atribuțiile în conformitate cu Regulamentul de activitate al Consiliului.

Capitolul III.

Statutul mediatorului și formele de organizare a activității de mediator

Articolul 13. Condițiile de dobândire a calității de mediator atestat

(1) Poate deveni mediator atestat persoana care îndeplinește cumulativ condițiile:

- a) are capacitate deplină de exercițiu;
- b) are vârsta de cel puțin 25 de ani;
- c) deține diplomă de studii superioare;
- d) nu a fost condamnată anterior pentru infracțiuni grave, deosebit de grave, excepțional de grave săvârșite cu intenție;
- e) nu are antecedente penale;
- f) are reputație ireproșabilă;
- g) este aptă din punct de vedere medical pentru exercitarea acestei profesii;
- h) a absolvit cursurile de formare inițială a mediatorilor;
- i) a fost atestată ca mediator.

(2) Calitatea de mediator atestat se confirmă prin atestatul eliberat de Ministerul Justiției în conformitate cu prevederile Regulamentului privind atestarea mediatorilor. Atestatul de mediator se eliberează contra unei plăți achitate în contul Ministerului Justiției.

(3) Persoana care întrunește condițiile alin. (1) lit. a) – e) și a dobândit calitatea de mediator atestat în străinătate este în drept să solicite Consiliului recunoașterea calității de mediator atestat conform Regulamentului privind atestarea mediatorilor.

(4) Cetățeanul străin sau apatridul poate dobândi calitatea de mediator atestat în Republica Moldova dacă corespunde cerințelor prevăzute la alin. (1).

Articolul 14. Formarea inițială și continuă a mediatorilor atestați

(1) Formarea profesională inițială și continuă a mediatorilor atestați se asigură prin organizarea cursurilor de specialitate de către furnizorii de formare acreditați de Consiliul de Mediere conform Regulamentului de acreditare a furnizorilor de formare inițială a mediatorilor.

(2) Formarea inițială și continuă a mediatorilor atestați se desfășoară conform, standardelor de formare în domeniu, aprobate de Consiliu.

(3) Mediatorul atestat este obligat să urmeze instruirea continuă în mărime de cel puțin 20 de ore academice anual în primii 5 ani de activitate și cel puțin 10 ore academice anual în fiecare an următor, avînd obligația să prezinte Consiliului, pînă la data de 25 decembrie a fiecărui an documentele privind efectuarea instruirii continue. În cadrul formării continue mediatorii atestați se pot specializa într-un anumit domeniu.

(4) În cazul în care mediatorul a absolvit un curs de formare inițială sau continuă, organizat în Republica Moldova sau în alt stat de un furnizor de formare din străinătate, certificatul care confirmă instruirea este supus procedurii de recunoaștere, conform Regulamentului privind atestarea mediatorilor.

Articolul 15. Tabelul mediatorilor atestați

(1) Tabelul mediatorilor atestați este ținut și actualizat de Consiliu și se publică pe paginile web oficiale ale Ministerului Justiției și Consiliului de mediere.

(2) Tabelul mediatorilor atestați cuprinde:

- a) numele și prenumele mediatorului atestat;
- b) adresa sediului profesional și datele de contact, cu indicarea denumirii biroului de mediator sau a organizației de mediere din care face parte;
- c) domeniul medierii în care este specializat mediatorul;
- d) limba în care mediatorul desfășoară medierea;
- e) informația privind instruirea mediatorului;
- f) informația privind suspendarea calității de mediator;
- g) domeniile în care mediatorul are studii superioare;
- h) altă informație relevantă.

(3) Mediatorul atestat are obligația de a informa Consiliul de mediere despre locul desfășurării activității și despre schimbarea datelor înscrise în Tabelul mediatorilor atestați în cel mult 30 de zile de la data modificării acestora.

(4) Instanțele de judecată, organele administrației publice locale și organele de urmărire penală vor asigura plasarea informației despre mediatorii atestați și organizațiile de mediere în locurile ușor accesibile publicului de la sediul acestora.

Articolul 16. Formele de organizare a activității mediatorului atestat

(1) Mediatorul atestat își poate desfășura activitatea în cadrul unui birou al mediatorului, sau unei organizații de mediere,

(2) Biroul mediatorului nu dispune de capacitate juridică, nu este subiect de drept și nu participă în raporturile juridice, reprezentând doar o formă de organizare a activității mediatorului. Mediatorul atestat poate contracta în condițiile legii personalul și serviciile necesare pentru desfășurarea activității biroului de mediator.

(3) Indiferent de faptul dacă desfășoară activitatea de mediere în cadrul unui birou de mediator, mediatorul poate fi inclus în baza cererii scrise în una sau mai multe liste ale mediatorilor ținute de organizațiile de mediere acreditate în condițiile art. 17 al prezentei legi, dacă solicitantul întrunește criteriile de calificare, stabilite de acestea.

Articolul 17. Organizația de mediere

(1) Organizațiile de mediere pot fi create de persoane fizice sau juridice, sunt acreditate de către Consiliu, conform Regulamentului aprobat de acesta, și se înscriu în Lista organizațiilor de mediere cu eliberarea certificatului de acreditare. Acreditarea se efectuează contra unei taxe, achitate în contul Consiliului.

(2) Pentru a fi acreditată, organizația de mediere trebuie să corespundă următoarelor criterii:

- a) ține o listă de cel puțin 2 mediatori atestați;
- b) a adoptat reguli privind desfășurarea proceselor de mediere de către mediatorii atestați care fac parte din organizație;
- c) a adoptat reguli privind evaluarea și controlul calității serviciilor oferite de mediatorii înscrși pe lista aprobată de organizație, în conformitate cu Codul deontologic al mediatorului și legislația în vigoare;
- d) a aprobat statutul său de activitate.

(3) Actele de constituire ale organizației de mediere, actele ce reglementează prestarea serviciilor de mediere în cadrul organizației și listele mediatorilor atestați aprobate de aceasta sunt publice.

(4) Organizația de mediere, la solicitarea părților, poate recomanda sau numi un mediator pentru medierea litigiului dintre acestea.

(5) Organizația de mediere poate organiza cursuri de formare inițială sau continuă a mediatorilor în anumite domenii ale medierii și să elibereze în acest sens certificate de absolvire a cursurilor respective, în condițiile stabilite de art. 14 al prezentei legi.

(6) Activitatea organizației de mediere încetează la cererea fondatorilor sau prin hotărârea Consiliului, dacă organizația de mediere nu mai întrunește condițiile stabilite în prezenta lege. Hotărârea Consiliului privind încetarea activității organizației de mediere se publică pe paginile web oficiale ale Ministerului Justiției și Consiliului de mediere.

Articolul 18. Drepturile și obligațiile profesionale ale mediatorului atestat

(1) Mediatorul atestat este obligat să acționeze cu profesionalism, promptitudine, diligență și bună credință, în conformitate cu legislația Republicii Moldova, bunele moravuri și normele deontologice.

(2) Mediatorul are dreptul de a informa publicul cu privire la exercitarea activității sale, cu respectarea principiului confidențialității. Condițiile în care se poate face publicitate profesiei sînt stabilite de Consiliu.

(3) Mediatorul atestat este obligat să refuze medierea unui litigiu și să se retragă din procesul inițiat dacă nu dispune de abilitățile necesare pentru facilitarea procesului de mediere a litigiului dintre părți sau nu va putea garanta independența, imparțialitatea sau neutralitatea sa pe parcursul procesului.

(4) Mediatorul atestat nu este în drept să ofere consultații juridice părților cu privire la litigiul supus medierii.

(5) Mediatorii atestați se pot asocia în asociații profesionale locale, naționale și/sau internaționale.

(6) În desfășurarea activității sale, mediatorul atestat este obligat să țină arhivă și registre proprii, precum și o evidență financiar-contabilă.

Articolul 19. Remunerarea mediatorului atestat

(1) Mediatorul atestat are dreptul la onorariu, precum și compensarea cheltuielilor ocazionate de mediere, în mărimea stabilită prin acord cu părțile.

(2) În cazul medierii garante de stat remunerarea se efectuează în condițiile legii.

(3) Mediatorul atestat nu este în drept să perceapă onorarii pentru sesiunea de informare cu privire la mediere, explicațiile sau recomandările oferite părților cu privire la procesul medierii pînă la încheierea contractului de mediere.

(4) În cazul în care mediatorul atestat s-a retras din procesul de mediere în condițiile art.18 alin. (2) al prezentei Legi, el este obligat să restituie plățile percepute, în termenul și mărimea stabilite în contractul de mediere, dacă părțile nu au convenit altfel.

Articolul 20. Răspunderea mediatorului atestat

(1) Mediatorul atestat poartă răspundere pentru:

a) încălcarea obligațiilor profesionale prevăzute de lege și normele deontologice;
b) acțiunile contrare reglementărilor privind conflictul de interese, confidențialitatea, neutralitatea și imparțialitatea.

(2) Mediatorul atestat nu poartă răspundere pentru eșecul părților de a ajunge la un compromis privind soluționarea amiabilă a litigiului și nici pentru neexecutarea condițiilor acordului de împăcare încheiat de părți.

(3) Orice persoană interesată poate sesiza Consiliul în legătură cu nerespectarea de către mediator a obligațiilor sale. Consiliul este în drept să se autosesizeze. Rezultatele examinării sesizării se aduc la cunoștința mediatorului și autorului sesizării.

(4) Mediatorului atestat i se pot aplica, în raport cu gravitatea abaterii, următoarele sancțiuni disciplinare :

- a) avertisment;
- b) muștrare;
- c) suspendarea exercitării activității de mediator pe o durată de la o lună până la 6 luni;
- d) retragerea calității de mediator atestat.

(5) Sancțiunea disciplinară se aplică mediatorului atestat în cel mult 6 luni pentru abaterile constatate nu mai târziu de un an de la data comiterii, prin hotărârea Consiliului de Mediere. Hotărârile Consiliului privind aplicarea sancțiunilor disciplinare pot fi contestate în instanța de contencios administrativ.

(6) Răspunderea disciplinară pentru cauzarea de prejudicii prin încălcarea obligațiilor sale profesionale nu scutește mediatorul de răspunderea civilă, penală sau contravențională.

(7) Pentru a asigura repararea prejudiciului material cauzat în procesul exercitării profesiei, mediatorul este în drept să încheie, în condițiile legii, contract de asigurare de răspundere civilă. Suma minimă asigurată pentru un an de activitate se stabilește de către Consiliu.

Articolul 21. Suspendarea și încetarea activității mediatorului atestat

(1) Calitatea de mediator atestat se suspendă:

- a) în cazul unei incompatibilități prevăzute de lege;
- b) la cererea, scrisă a mediatorului, pentru un termen nelimitat, dacă acesta nu a indicat al termen;
- c) în cazul aplicării sancțiunii disciplinare de suspendare a calității de mediator;
- d) pentru un termen de cel mult un an, în cazul neparticipării la programele de formare continuă, în conformitate cu art. 14, pentru perioada până la prezentarea dovezilor de participare la cursurile respective;
- e) în cazul în care mediatorul a fost arestat preventiv, până la soluționarea procesului penal sau a fost suspendat provizoriu din funcție potrivit legislației procesual penale.

(2) Calitatea de mediator atestat încetează:

- a) la cerere, prin renunțarea scrisă a mediatorului;
- b) în caz de încetare a capacității de folosință sau limitare a capacității de exercițiu;
- c) în cazul aplicării sancțiunii disciplinare de retragere a calității de mediator;
- d) în cazul neprezentării, timp de un an de la data suspendării activității de mediator atestat în temeiul alin. (1) lit. d) a dovezilor de participare la programele de formare continuă.
- e) odată cu rămânerea definitivă și irevocabilă a unei hotărâri judecătorești de condamnare pentru săvârșirea unei infracțiuni grave, deosebit de grave și excepțional de grave.

(3) Cererea privind suspendarea, reluarea și încetarea activității de mediator atestat se adresează Consiliului de mediere și se examinează în termen de 30 de zile de la data depunerii.

(4) Deciziile Consiliului de mediere privind suspendarea, reluarea sau încetarea calității de mediator atestat se publică pe paginile web oficiale ale Ministerului Justiției și Consiliului de mediere. Consiliul, în termen de 10 zile va efectua modificările corespunzătoare în Tabelul mediatorilor.

Articolul 22. Mediatorul voluntar

(1) Mediatorul voluntar este persoana fizică, cu vârsta de cel puțin 18 ani, care participă la soluționarea litigiilor prin mediere, la faza prejudiciară, cu titlu gratuit, în cadrul comunităților.

(2) Dacă drept urmare a medierii petrecute de un mediator voluntar, părțile ajung la un consens, acestea pot încheia o tranzacție. Tranzacția se semnează de către părți, reprezintă un contract civil și se execută în ordinea generală stabilită de legislația civilă.

Capitolul IV. Procesul de mediere

Articolul 23. Inițierea medierii

(1) Medierea poate fi inițiată de către oricare dintre părți, din proprie inițiativă, precum și la recomandarea autorităților publice, instanțelor judecătorești sau organului de urmărire penală. În cadrul procesului judiciar instanța poate solicita părților să participe la o ședință de informare cu privire la soluționarea litigiilor prin mediere.

(2) Părțile pot desemna prin acord comun unul sau mai mulți mediatori sau pot solicita unei organizații de mediere desemnarea unui mediator conform regulilor aprobate de organizația respectivă.

(3) Părțile sunt în drept de a determina prin acord comun toate aspectele ce țin de inițierea, derularea și finalizarea procesului de mediere.

(4) Mediatorul este obligat să informeze părțile despre scopul medierii, procedura, drepturile și obligațiile mediatorului și ale părților, precum și despre consecințele procesului de mediere, efectele semnării unei tranzacții de împăcare și despre consecințele nerespectării prevederilor tranzacției semnate

(5) Procesul de mediere începe la data semnării contractului de mediere.

(6) Contractul de mediere se încheie în scris de către mediator pe de o parte și părțile aflate în litigiu pe de altă parte, nu poate cuprinde clauze care contravin legii sau ordinii publice și trebuie să corespundă cerințelor minime, stabilite de Consiliu.

Articolul 24. Desfășurarea medierii

(1) Medierea se întemeiază pe cooperarea părților și utilizarea de către mediator a unor metode și tehnici specifice, bazate pe comunicare și negociere.

(2) Medierea litigiului are loc într-un termen care nu va depăși 3 luni de la data încheierii contractului de mediere, dacă părțile de comun acord nu au stabilit alt termen. Până la expirarea termenului stabilit inițial, părțile pot solicita prelungirea acestuia. În cazul în care litigiului este deferit medierii în cadrul unui proces judiciar, pentru prelungirea acestuia este necesar acordul organului de urmărire penală sau a instanței de judecată.

(3) Mediatorul este în drept să se informeze în privința fondului cauzei.

(4) Părțile decid, prin comun acord și cu asistența mediatorului, asupra regulilor și duratei procesului de mediere. Dacă părțile nu au ajuns la o înțelegere privind regulile de desfășurare a procesului de mediere, mediatorul este în drept să desfășoare procesul de mediere în maniera pe care acesta o consideră adecvată, fiind luate în considerație circumstanțele litigiului, doleanțele părților și necesitatea ca procedura să fie desfășurată într-un termen rezonabil.

(5) Părțile sînt în drept să renunțe la mediere în orice moment.

(6) Părțile participă la procesul de mediere personal sau prin reprezentant. În cazul în care partea, din motive întemeiate nu poate participa personal la procesul de mediere, ea va împuternici un reprezentant, dacă partea adversă acceptă desfășurarea medierii cu participarea reprezentantului.

(7) Pe parcursul procesului de mediere părțile pot fi asistate de traducători si/sau interpreți. Cu consimțămîntul părților, la procesul de mediere pot participa și alte persoane.

(8) Pe durata desfășurării procesului de mediere, mediatorul se poate întruni cu ambele părți în sesiuni comune sau în sesiuni cu fiecare parte separat.

(9) Onorariul mediatorului și alte cheltuieli legate de procesul de mediere sînt suportate de părți în proporții egale, dacă prin contractul de mediere nu s-a stabilit altfel.

Articolul 25. Încetarea medierii

(1) Medierea încetează în următoarele cazuri:

a) semnarea de către părți a tranzacției de împăcare;

- b) constatarea de către mediator a imposibilității părților de a ajunge la un acord;
- c) renunțarea uneia sau a ambelor părți la mediere;
- d) expirarea termenului stabilit pentru procesul de mediere, dacă părțile nu au solicitat prelungirea acestuia;

e) retragerea mediatorului din procesul de mediere în condițiile art. 18 alin. (2);

f) decesul părții persoană fizică sau lichidarea părții persoană juridică;

(2) Încetarea medierii se consemnează într-un proces-verbal potrivit modelului aprobat de Consiliu, semnat de mediator, care se înmânează părților și, după caz, se prezintă instanței de judecată și organelor de urmărire penală. În procesul-verbal nu se include informația referitoare la conținutul sesiunilor de mediere, opinia mediatorului referitor la comportamentul părților, precum și altă informație divulgarea căreia contravine principiului confidențialității.

(3) Mediatorul este obligat să asigure păstrarea procesului-verbal și a materialelor aferente procesului de mediere timp de 3 ani de la data încetării procesului de mediere, conform Regulamentului aprobat de Consiliu.

(4) Reluarea procedurii de mediere cu atragerea aceluiași sau a unui alt mediator are loc în condițiile art. 23.

Articolul 26. Soluționarea litigiului.

(1) Părțile convin de comun acord asupra condițiilor de soluționare a litigiului. Mediatorul nu are putere de decizie asupra acestor condiții, dar, la cererea părților, poate face propuneri privind opțiunile de soluționare a litigiului.

(2) Înainte ca acordul de împăcare să fie semnat, părțile sunt în drept de comun acord să solicite o pauză pentru a consulta opinia unor experți și a face comentarii, astfel în cât să-și poată exprima consimțământul liber și în cunoștință de cauză.

(3) Părțile sînt în drept să formuleze în scris condițiile de soluționare a litigiului. Condițiile de formă, conținut și caracterul executoriu al acordului de împăcare sunt reglementate de prezenta lege și alte acte normative

Capitolul VI. Medierea în domenii specifice

Secțiunea 1. Medierea în litigiile civile

Articolul 27. Medierea în litigiile civile

(1) Pot fi supuse medierii litigiile în materie civilă cu privire la drepturile și obligațiile care sînt sau pot face obiect de examinare în instanța de judecată sau arbitrală și de care părțile pot dispune liber prin tranzacție, în condițiile legii.

(2) Medierea în litigiile civile poate avea loc atît la faza prejudiciară, cît și la faza judiciară a procesului civil.

Articolul 28. Medierea în litigiile civile cu element de extraneitate

(1) Litigiile civile cu element de extraneitate pot fi supuse medierii, în condițiile prezentei legi.

(2) În sensul prezentei legi, este cu element de extraneitate un litigiu în care cel puțin una dintre părți își are domiciliul sau sediul în afara Republicii Moldova la data la care:

a) părțile au încheiat o convenție de mediere în condițiile art. 33;

b) părțile au fost obligate de instanța de judecată să recurgă la mediere potrivit prevederilor legale.

(3) Un litigiu civil este în egală măsură cu element de extraneitate, dacă la data menționată la alineatul (1) lit. a) sau lit. b) părțile își au domiciliul sau sediul în Republica Moldova, dar:

a) procedurile judiciare pentru soluționarea litigiului urmează a fi inițiate într-un alt stat;

- b) medierea se referă la obligații ce urmează a fi executate într-un alt stat;
- c) locul desfășurării activității de bază a uneia dintre părți se află într-un alt stat.

Articolul 29. Particularitățile medierii în litigiile familiale

(1) Pot fi supuse medierii neînțelegerile dintre soți privind continuarea căsătoriei, exercitarea drepturilor și obligațiilor părintești, stabilirea domiciliului copiilor, întreținerea copiilor și a altor membri ai familiei inapți de muncă, precum și orice alte neînțelegeri ce apar în raporturile familiale.

(2) Clauza de mediere poate fi inclusă în contractul matrimonial.

(3) În litigiile familiale care vizează interesele copilului, mediatorul este obligat să solicite avizul autorității tutelare.

(4) Dacă, în cursul medierii sau la întocmirea tranzacției rezultate din mediere, se stabilesc fapte care pun sau pot pune în pericol interesul superior al copilului, mediatorul este obligat să sesizeze autoritatea tutelară competentă și este în drept să se retragă din procesul medierii.

Articolul 30. Particularitățile medierii în litigiile privind protecția consumatorilor

(1) Pot fi supuse medierii litigiile în domeniul protecției consumatorilor în cazul în care consumatorul invocă existența unui prejudiciu ca urmare a achiziționării unor produse sau servicii defectuoase, a nerespectării clauzelor contractuale ori a garanțiilor acordate, a existenței unor clauze abuzive cuprinse în contractele încheiate între consumatori și agenții economici ori a încălcării altor drepturi.

(2) Asociațiile obștești pentru protecția consumatorilor pot acționa în calitate organizații de mediere și furnizori de formare în condițiile prezentei legi.

(3) Standardele de formare a mediatorilor în domeniul protecției consumatorilor se aprobă de Consiliul de Mediere, cu avizul Agenției pentru protecția consumatorului.

Articolul 31. Particularitățile medierii în litigiile de muncă

(1) Pot fi supuse medierii următoarele litigii de muncă:

a) litigiile individuale de muncă ce țin de plata despăgubirilor, în cazul neîndeplinirii sau îndeplinirii necorespunzătoare a obligațiilor de către una din părțile contractului individual de muncă;

b) litigiile individuale de muncă privind încheierea, executarea, modificarea, suspendarea, încetarea, nulitatea contractului individual de muncă;

c) soluționarea conflictelor colective de muncă, în cazul în care părțile conflictului nu au ajuns la o înțelegere sau nu sunt de acord cu decizia comisiei de conciliere.

(2) Standardele de formare a mediatorilor în domeniul litigiilor de muncă se aprobă de Consiliul de Mediere, cu avizul Confederației Naționale a Sindicatelor.

Articolul 32. Medierea în litigiile fiscale, vamale și de contencios administrativ

(1) În litigiile izvorâte din raporturile fiscale, vamale sau de contencios administrativ, dispozițiile prezentei legi se aplică în măsura în care nu contravin legislației care reglementează negocierea tranzacțiilor cu participarea persoanelor juridice de drept public și condițiile de încheiere a acestor tranzacții.

(2) Autoritățile publice care organizează servicii de mediere în domeniul litigiilor fiscale, vamale și de contencios administrativ pot stabili criterii suplimentare privind calificarea mediatorilor atestați care urmează a fi antrenați în medierea acestor litigii și aproba liste de mediatori.

Articolul 33. Convenția de mediere

(1) Convenția de mediere este un acord prin care părțile se angajează să supună medierii, înainte sau după adresarea în judecată sau în arbitraj, toate sau anumite litigii existente sau care ar putea să apară între ele cu privire la un raport juridic contractual sau necontractual.

(2) Convenția de mediere se încheie în scris, înainte sau după apariția litigiului, și poate să îmbrace una din următoarele forme:

a) clauză de mediere inserată în contractul principal;

b) acord de mediere de sine stătător;

(3) Convenția de mediere întrunește condiția de formă scrisă dacă este încheiată prin întocmirea unui singur înscris, semnat de părți, cât și printr-un schimb de scrisori, telegrame, telefonograme, documente electronice și altele asemenea, semnate de partea care le-a expedit, inclusiv prin utilizarea semnăturii digitale.

(4) Validitatea clauzei contractuale prin care părțile consimt de a supune medierii litigiile legate de valabilitatea, încheierea, interpretarea, executarea sau desfacerea contractului este independentă de validitatea contractului în care a fost înscrisă. Referința dintr-un contract la un alt înscris încheiat de aceleași părți, ce conține o clauză de mediere valorează ca o convenție de mediere scrisă dacă referința este suficientă de a face clauza parte din contract.

(5) În absența unei convenții de mediere încheiate potrivit alin. (2), se consideră că părțile au încheiat convenția de mediere în momentul în care părțile semnează un contract de mediere în condițiile art. 23.

(6) Nulitatea convenției de mediere nu afectează validitatea tranzacției rezultate în urma procesului medierii.

Articolul 34. Efectele convenției de mediere

(1) În cazul încheierii convenției de mediere, procesul de mediere reprezintă procedura obligatorie de soluționare prealabilă a litigiului. Nerespectarea acesteia produce efectele prevăzute de codul de procedură civilă și alte prevederi legale.

(2) Partea se poate adresa în judecată sau în arbitraj în cazul în care:

a) procesul medierii inițiat de părți a încetat în condițiile art.25 lit. b), c), d);

b) cealaltă parte nu a acceptat medierea într-un termen de 15 zile după comunicarea în scris a invitației privind soluționarea litigiului prin mediere, dacă condițiile convenției de mediere nu prevăd un termen mai redus. În litigiile cu element de extraneitate acest termen este de 30 de zile;

c) convenția de mediere nu este valabilă sau și-a încetat efectul în privința litigiului ce face obiectul acțiunii;

d) reieșind din circumstanțele cauzei concrete, partea este îndreptățită să-și apere dreptul încălcat imediat și soluționarea amiabilă a litigiului nu are perspective.

Articolul 35 Tranzacția

(1) Tranzacția este acordul încheiat de părți și contrasemnat de mediator, ca urmare a procesului de mediere, prin care părțile consimt asupra soluționării amiabile a unui litigiu.

(2) Tranzacția trebuie să corespundă condițiilor de valabilitate prevăzute de prevederile prezentei legi, Codului civil și alte prevederi legale.

(3) Nu se admite includerea în tranzacție a clauzelor care:

a) se referă la drepturi și obligații de care părțile nu pot dispune liber prin tranzacție;

b) încalcă normele imperative ale legii, ordinea publică și bunele moravuri;

c) sînt în mod evident inechitabile;

d) prejudiciază interesul superior al copilului;

e) încalcă drepturile unor terțe persoane neantrenate în procesul medierii.

(4) Tranzacția se execută benevol în termen de 20 zile, dacă părțile nu au stabilit altfel.

Articolul 36. Tranzacția încheiată la faza prejudiciară sau prearbitrală

(1). Dacă tranzacția încheiată la faza prejudiciară sau prearbitrală nu este executată benevol, pentru a fi executată silit, aceasta:

- a) poate fi omologată în condițiile Codului de procedură civilă sau,
- b) poate fi investită cu formulă executorie în condițiile stabilite de lege, dacă a fost încheiată între persoane juridice sau dacă partea persoana fizică a fost asistată de avocat.

Articolul 37. Tranzacția încheiată în cadrul procesului judiciar sau arbitral

(1) Inițierea medierii în condițiile prezentei legi suspendă procesul civil sau procesul arbitral, de la data semnării contractului de mediere.

(2) În cazul în care litigiul a fost soluționat prin mediere în cadrul procesului judiciar, dar tranzacția nu a fost executată benevol, pentru a fi pasibilă de executare silită, la solicitarea părții interesate, tranzacția se omologhează în condițiile Codului de procedură civilă.

(3) În cazul în care litigiul a fost soluționat prin mediere în cadrul procesului arbitral, dar tranzacția nu a fost executată benevol, pentru a fi pasibilă de executare silită, la solicitarea părții interesate, tranzacția se aprobă prin hotărâre arbitrală în condițiile legii.

Articolul 38. Suspendarea termenelor de prescripție pe durata medierii

(1) Inițierea medierii în condițiile prezentei Legi suspendă termenele de prescripție pentru părți în condițiile art. 274 din Codul civil pe durata desfășurării procesului de mediere.

(2) Dacă părțile nu încheie tranzacția, termenul de prescripție continuă să curgă de la data încetării medierii în condițiile art. 25 al prezentei legi.

Secțiunea 2. Medierea în cauzele penale și contravenționale

Articolul 39. Generalități privind medierea în cauzele penale și contravenționale

(1) Procesul de mediere în cauzele penale și contravenționale este reglementat de prezenta lege, Codul penal, Codul de procedură penală și Codul contravențional.

(2) Părți la medierea în cauzele penale și contravenționale sînt victima și făptuitorul.

(3) Dacă, la medierea în cauzele penale, una dintre părți este minor, participarea pedagogului sau psihologului este obligatorie.

(4) Procesul de mediere nu substituie procesul penal sau contravențional.

(5) Faptul participării la mediere nu poate servi ca dovadă a recunoașterii vinovăției.

(6) La medierea dintre partea civilă și partea civilmente responsabilă se aplică corespunzător prevederile secțiunii 1, cap. VI al prezentei legi.

Articolul 40. Mediatorul în cauzele penale și contravenționale

(1) În calitate de mediatorii în cauzele penale pot fi desemnați doar mediatorii atestați.

(2) Nu poate fi admis în calitate de mediator în cauzele penale și contravenționale: ofițerul de urmărire penală, procurorul, judecătorul, avocatul uneia dintre părți, precum și persoana incompatibilă în baza unor prevederi legale speciale.

Articolul 41. Informația oferită mediatorului în cauzele penale și contravenționale

(1) Organul de urmărire penală sau instanța de judecată, trebuie să informeze mediatorul înainte de începerea procesului de mediere, despre elementele semnificative ale cazului, conform normelor Codului de Procedură Penală și Codului Contravențional

(2) Mediatorul poartă răspundere, în condițiile legii, pentru divulgarea informației puse la dispoziția sa la etapa de urmărire penală sau de judecare a cauzei penale.

Articolul 42. Actul de împăcare în cauzele penale și contravenționale

(1) Mediatorul trebuie să prezinte organului de urmărire penală sau instanței de judecată procesul-verbal în care a fost consemnat temeiul încetării procesului de mediere.

(2) Actul de împăcare, se întocmește în condițiile Codului de procedură penală sau Codului contravențional și se anexează la procesul-verbal întocmit de mediator.

(3) Nesemnarea actului de împăcare asupra laturii penale sau civile nu poate prejudicia situația părților.

Capitolul VIII. Susținerea medierii de către stat

Articolul 43. Finanțarea medierii

(1) Medierea este finanțată din:

a) 10% din veniturile anuale acumulate în bugetul de stat de la taxa de stat pentru cauzele examinate în judecătoria;

b) alte mijloace financiare acordate de stat;

c) mijloacele acumulate de Consiliul de Mediere;

d) donații, sponsorizări, finanțări și alte surse de venit, dobândite în condițiile legii.

(2) Mijloacele financiare destinate medierii sînt gestionate de Consiliul de mediere, pentru următoarele destinații prioritare :

a) asigurarea activității Consiliului de mediere;

b) activități de informare, promovare și instruire în domeniul medierii;

c) elaborarea și implementarea proiectelor-pilot și a programelor în domeniul medierii;

d) alte destinații.

Articolul 44. Motivarea părților pentru recurgerea la soluționarea litigiului prin mediere

(1) Părțile care recurg la mediere beneficiază de facilități, inclusiv:

a) scutirea de achitarea taxei de stat pentru omologarea sau investirea cu formulă executorie a tranzacției de împăcare în condițiile art.34.

b) eşalonarea achitării taxei de stat pentru părțile care recurg la mediere după depunerea acțiunii în instanța de judecată.

c) restituirea taxei de stat în cazul finalizării procesului prin tranzacția de împăcare asupra tuturor pretențiilor, în proporție de:

- 100%, pentru împăcarea în instanța de fond;

- 75% , pentru împăcarea în instanța de apel;

- 50%, pentru împăcarea în instanța de recurs.

(2) În cazul finalizării procesului de mediere cu împăcarea parțială a părților asupra pretențiilor patrimoniale, taxa de stat se reduce și se restituie proporțional valorii pretenției soluționate prin împăcare.

(3) Cererea privind omologarea tranzacției de împăcare se examinează în regim de urgență, în cel mult 15 zile lucrătoare de la data depunerii cererii.

(4) Părțile beneficiază de facilitățile prevăzute la alin. (1) și (2) în modul stabilit de Legea taxei de stat nr. 1216 din 03.12.1992 și Codul de procedură civilă.

Articolul 45. Medierea garantată de stat

În cadrul procesului de mediere, părțile au dreptul de a beneficia de serviciile unui mediator garantat de stat, în conformitate cu prevederile legislației referitoare la asistența juridică garantată de stat.

Capitolul IX

Articolul 46. Dispoziții tranzitorii

(1) Mediatorii care activează în cadrul birourilor asociate de mediatori înregistrate pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi, sînt obligați în termen de un an de la intrarea în vigoare a prezentei legi să prezinte documentele necesare pentru crearea birourilor de mediatori sau pentru confirmarea faptului includerii pe lista de mediatori a unei organizații de mediere.

(2) Este scutită de efectuarea cursurilor de formare inițială persoana care pînă la data intrării în vigoare a prezentei legi a fost inclusă în listele de mediatori adoptate de instituțiile de arbitraj.

Articolul 47. Dispoziții finale

(1) Prezenta lege intră în vigoare în 6 luni de la data publicării.

(2) Prevederile art. 43 vor fi aplicate în funcție de alocările bugetare pentru implementarea acestuia, dar nu mai tîrziu de 1 septembrie 2014.

(3) Pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi, Guvernul:

a) va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în conformitate cu prezenta lege;

b) va aduce actele sale normative în conformitate cu prezenta lege.

(4) În termen de 3 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Consiliul de Mediere:

a) va aproba actele necesare în vederea executării prezentei legi;

b) va prezenta Ministerului Justiției proiectele de elaborare sau modificare a actelor normative, ce țin de competența acestuia, necesare pentru buna desfășurare a activității de mediator.

(5) Legea nr. 134-XVI din 14 iunie 2007 cu privire la mediere se abrogă.